

Fra 1. juli
er
bladpengene

Kr. 4,00 pr. kvartal
Kr. 16,00 pr. år.

Nr. 23

Lørdag 24. juni 1950

4. årg.

Alle «landssviksaker» sedelighetsforbryteren Hafting har behandlet må tas opp igjen

En mann med hans mentale tilstand er ikke kompetent til å råde over andre menneskers skjebne

Den svenske presse ser med hånlir på den «høgste norske åklagarmyndigheten»

Statsadvokat og ved flere anledninger konstituert riksadvokat Otto Christian Didrik Thinn Hafting, ble den 4. juni arrestert for sedelighetsforbrytelse.

I stedet for at saken ble behandlet ved forhørsrett ble avhøringen holdt en kveld på et privat kontor. Mannen gikk til bekjennelse. Vi påpeker denne ekstraordinære behandling av saken.

I den første melding dagspressen hadde om denne oppsiktsvekkende arrestasjon, het det bare — at det var en fremstående mann i det offentlige rettsvesen, som hadde vist sykelige tilbøyeligheter. — I lengste laget

skulle navn og stilling skjules. Hans befattning med «rettsoppgjøret» ble i det hele tatt ikke nevnt.

Da dagspressen ikke lenger kunne skjule navnet, fant arbeiderpartipressen på den ikke særlig kloke unnskyldning, at nå vil de som kritiserer «rettsoppgjøret» få vann på møllen. Og dermed skulle den syke mann være puttet til sengs og glemselens slør trukket for et av «rettsoppgjøret» mest heslige foreteelser.

Otto Haftings sadistiske tilbøyeligheter minner meget om amerikaneren Thaw, som for 35 år siden ble avslørt. Den gang vakte hans sadistiske forbrytelser berettiget oppakt over hele verden. Thaw ugjerninger gikk ut på å pluke mindreårige gutter og piker til blod. Det var bare blod som kvant tilfredsstille hans sinnssyke tilbøyeligheter. Om ikke Hafting har hatt trang til å se blod, så har disse to forbrytere visse trekk tilfallet i sin sadisme.

I likhet med Thaw-saken ble også Hafting-avsløringen godt stoff for den utenlandske presse

se, og det er også kommet svar fra endel.

En av sakens mere delikate poenger ligger i, at denne korrespondansevirksomhet er foregått på riksadvokatembetets, den høyeste norske anklagemyndighets kontor. Med et hånlir ser svenskene på den «Høgste norske åklagarmyndigheten»

Den første siktelse mot landssvik-aktor Otto Hafting gikk ut på at han ved tre tilfeller hadde oppsøkt mindreårige og gitt dem ris. Denne siktelse vil imidlertid bli utvidet til å (Forts. 4. side)

Statsadvokat Dorenfeldt ville passe godt bak «jernteppet»

Av Nils Vikdal

Jeg var i det hele ikke tenkt å skrive om alt det tull statsadvokat Dorenfeldt har prestert i det siste halvåret.

Nå forstår jeg imidlertid at Dorenfeldt skal bruke sine ondskapsfulle tiltak mot meg til å reklamere for seg selv, og da er jeg nødt til å si litt.

Hans tjener skal jeg holde utenom denne gang, da han personlig bad om dette.

Jeg skal ganske kort meddele:

Den 20. februar 1950 kom 3 politimenn hjem til meg og fortalte at de skulle foreta ransakning etter brev fra to mann. Det gjaldt Gustav Gjessing og Oddvar Hallbostad, begge har hatt artikler i «8. Mai». Det eneste som ble funnet var et følgeskriv fra Hallbostad. Det ble tatt, men mordhistorien som fulgte med tok jeg, og den kjenner våre lesere nå. Følgebrevet var uten interesse. Det handlet om å skaffe mere stoff, trykt brev-papir og redigering av «mordspalten». Dette er altså blitt meget verdifullt for Dorenfeldt! Det skal således ikke så meget til for å glede ham.

Fra 26. februar til og med 4. mars stoppet Dorenfeldt post og telegram til meg uten videre.

Denne aksjon ble av praktiske hensyn avsluttet i Oslo forhørsrett den 4. mars med et «forlik».

Dorenfeldt sendte sin representant til Kristiansund og i en lang formiddag satt vi på politimesterens kontor og åpnet brever.

Det viste seg at Dorenfeldt også hadde stoppet min utgående post. Jeg forlangte denne sendt øyeblikkelig uten å bli åpnet og dette ble etterkommet. Noen karakteristikk av dette skal jeg la utstå.

Av de ca. 180 brever tok politiet 8 brever med stoff til «8. Mai». Jeg forstod det slik at det var om å gjøre å forhindre at jeg fikk visse papirer.

Av de 8 brever var 4—5 fra redaktør Fanebust, 1 fra Halbostad og 1 fra h.r. advokat Gustav Heber. Det siste var visstnok et privatbrev. Dertil 1 brev fra redaktør Knudsen.

For disse brever har jeg til d. d. ikke mottatt kvittering, og det ser ut for meg som det hele skal være et «lovlig» tyveri.

En del av det «beslaglagte» stoff har jeg senere skaffet og det har stått i «8. Mai», da politiet ikke kunne forklare meg at det var noe galt ved stoffet.

Stillingen er nå at Fanebust er siktet for å ha sendt meg brev. Knudsen likeså og noen andre, en skikkelig for å ha vært som en slags konsulent osv. Jeg siktes for å ha brukt visse artikler som skal være ubehagelig for visse personer.

Jeg vet ikke om at noe av det jeg har tatt inn i «8. Mai» er feilaktig.

Men jeg er overbevist om at Dorenfeldt har handlet lovstridig. Han har brukt metoder som hører hjemme bak «jernteppet».

N. Vikdal.

Vår ære

AV Erling Bjørnson

Stadig får jeg brev og bud om — at jeg skal skrive, gi mitt besyv med i den gjenreisningskamp vi fører.

Dette å skrive er ikke bare å ta en penn i hånden, det må skje under kampfølelse, under håp og inspirasjon. Det skal i grunnen så lite å vekke disse instinkter, sannelig er det også lett å få dem i søvn. Og mulig er det at jeg har vært inne i en slik periode, ikke minst på grunn av tapet av den private kontakt jeg engang hadde med redaksjonen av «8. Mai», hvor jeg følte jeg var velkommen, hvor mine artikler kom inn og ikke gjemt i ukevis — eller helt lagt tilside. Det gjør meg varsom og stengte mine tanker og lammet min penn. Dette er hovedgrunnen for mitt lange fravær i «8. Mai», det jeg skylder å fortelle alle som har skrevet og undret seg.

Men tro endelig ikke at jeg er tørrlagt i min kampiver eller indignasjon, dertil er makthaverens forbrytelser mot oss for store og graverende!

Men jeg er kommet inn på en annen linje i vår kamp, og den vil jeg ta opp.

Vi har gjennom en mangfoldig het av bøker og brosjyrer — rene ypperlige skrifter, søkt å klarlegge begivenhetene under krigen og okkupasjonen. Bragt fram de klareste beviser, at alt vi i NS gjorde var i pakt med den sterkeste fedrelandskjærlighet. Når vi sendte våre sønner ut i krigen, var det for å forsvare vår kultur og grenser mot «faren fra øst». Og når vi eldre samlet oss om landets regjering — dem som var i landet og ikke flyktet i farens stund, var det av fedrelandskjærlighet. Derfor meldte vi oss inn i NS — et gammelt lovlig parti, og arbeidet bak plog og pult i vårt ansikts sveid. Vi

Kjære fangebror

Det gleder meg meget å se at De lever og er i aktivitet fremdeles. Jeg håper inderlig at dette tiltaket med å få vasket av oss forbryterstempelen må lykkes og jeg vil i alle fall gjøre mitt og sender Dem pr. postanvisning oppgjør for det tilsendte kuponghefte med kr. 100, som jeg gledelig skyter inn av egne midler. Jeg vil inderlig håpe at alle som er blitt mishandlet av dette såkalte rettsoppgjør, må forstå hva saken gjelder, og gjøre sitt aller beste for å stå opp over tanken.

Jeg har vært abonnent på «8. Mai» siden bladet begynte å komme ut, og jeg har hatt megen glede av å følge med i det, som har stått der.

Dette i all hast.

amerikaner Thaws, som for 35 år siden ble avslørt. Den gang vakte hans sadistiske forbrytelser berettiget oppsikt over hele verden. Thaws ugjerninger gikk ut på å plake mindreårige gutter og plker til blod. Det var bare blod som kunne tilfredstille hans sinnssyke tilbøyeligheter. Om ikke Hafting har hatt trang til å se blod, så har disse to forbrytere visse trekk tilfeller i sin sadisme. I likhet med Thaws-saken ble også Hafting-avsløringen godt stoff for den utenlandske presse. Enkelte svenske aviser lar det også skinne igjennom, at det står ikke bra til innen det norske rettsvesen. Således skriver «Dagens Nyheter», Stockholm 9. juni:

VISERISADVOKATEN I NORGE ADVOKAT OG AVSLØRT SOM SEDOLIG-RETTFORBRYTER.

Statsadvokat Otto Hafting, den norske riksadvokats nærmeste medarbeider, en mann som ble respektert og fryktet som en elegant og farlig motstander, ikke minst for landsvikernes i Norge, har nå gjennom en fullstendig og detaljert tilståelse i Oslo, avslørt seg selv som en sedolighetsforbryter av en høyest elendighetlig natur.

Når riksadvokat Aulie har vært meddelt tjenestefrihet har Otto Hafting, som nå står anklaget som jurist fungert som riksadvokat og Norges høyeste anklager.

Bladet kommer så inn på hans brevskrivning — og skriver bl. a.: «Brevskrivningen har etterhånden utviklet seg til en hel korrespondan-

Vi har ikke valgt det som kommer.

Det skrives så meget om landsvik-oppgjørets urettferdighet, ville det ikke også være en tanke at vi forsøkte å få litt klarhet over årsakene til alt det underlige som skjer. Det er neppe noen tilfeldighet at alle landsvikordninger i Europa bærer samme dato og samme årstall. Det er neppe noen tilfeldighet at alle årstall for store menneskelige ødeleggelser, inneholder tversummen 20, f. eks. den franske revolusjon 1789, den første verdenskrig 2.—8. 1914, og 1914 + 25 = 1939, som var årstallet for den andre verdenskrigen og nøyaktig 150 år etter den franske revolusjon hvilket igjen vil si tre jubelår. Det er heller ikke noen tilfeldighet at alle våre historiske merkedager har tretten som tverrsum. Eksempel, 17. mai = 17.—5., 7. juni = 7.—6., 9.

En av sakene mere delikate poenger ligger i, at denne korrespondansevirksomhet er foregått på riksadvokatembetets, den høyeste norske anklagemyndighets kontor. Med et håndflir ser svenskene på den «Høgsta norske Åklagarmyndigheten»

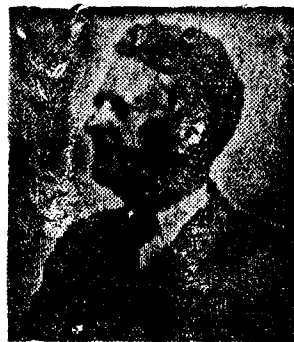
Den første siktelse mot landsvik-aktor Otto Hafting gikk ut på at han ved tre tilfeller hadde oppsøkt mindreårige og gitt dem ris. Denne siktelse vil imidlertid bli utvidet til å (Forts. 4. side)

meget verdifullt for Dorenfeldt! Det skal således ikke så meget til for å glede ham. Fra 26. februar til og med 4. mars stoppet Dorenfeldt post og telegram til meg uten videre. Denne aksjon ble av praktiske hensyn avsluttet i Oslo forhørsrett den 4. mars med et «forlik». Dorenfeldt sendte sin representant til Kristiansund og i en lang formiddag satt vi på politimesterens kontor og åpnet brever.

Knudsen likeså og noen andre, en saksfører for å ha vært som en slags konsulent osv. Jeg siktes for å ha brukt visse artikler som skal være ubehagelig for visse personer. Jeg vet ikke om at noe av det jeg har tatt inn i 8. Mai er feilaktig. Men jeg er overbevist om at Dorenfeldt har handlet lovstridig. Han har brukt metoder som hører hjemme bak «jerneteppe». N. Vikdal.

Unntakelsestilstand og skyting av kjente skolefolk truet landet under læreraksjonen

Situasjonen ble reddet ved klok opptreden av rektor Hans Lødrup

Rektor Hans Lødrup

Den høyt ansatte skolemann, tidligere rektor ved Berg skole i V. Aker Hans Lødrup utga i 1948 en bok på over 100 sider under titelen «Læreraksjonens sanne Bakgrunn». Det meste av boken er stenografiske referater fra Wilhelmsen-saken i Akers herredsrett og gjengivelse av de samme framtrepende menns vitneprov i saken for Høyesterett hvor Wilhelmsen ble frifunnet straks før sin død. Referatene er spennende og tildels dramatiske. Og boken er et historisk dokument som ingen har søkt å motbevise. — Det er en annen sak at våre myndigheter av hensyn til sin egen

ussalderdom foreløpig ikke har tatt den fulle konsekvens av bokens opplysninger.

Lødrups bok rev med ett slag bort det dogmatiske grunnlag for Kirkedepartementets skumle og urenslige angrep på et stort antall av lærerstanden.

Det sies at den daværende kirkeminister, Kaare Fostervoll var ute av stand til å forsvare seg og Kirkedepartementet mot Lødrups bok, og at dette var grunnen til at han forlot departementet.

Vi kan ikke gå nærmere inn på boken av plasshensyn. I bokens forord står bl. a.:

DETTE LILLE SKRIFT er sendt ut til supplerende for dem som en gang skal skrive «historier». Det er det viktigste og vanskeligste arbeide som foregikk i krigens to første år. Umiddelbart etter frigjøringen

sendte jeg to ganger aviser i Oslo en kort redegjørelse for stillingen før og under læreraksjonen. Jeg fikk artiklene tilbake med vennlige ord, hvor det også ble sagt, at folk for tiden neppe var mottakelige for innholdet.

april = 9.—4. og 8. mai = 8.—5. At vi i 1945 måtte vente en dag med kapitulasjonen husker vel ennå de fleste. Det er heller ingen tilfeldighet at vi — de eneste virkelige nasjonalbeviste kvinner og menn er blitt fengslet, forhånet, dømt og fordømt, bereskjelt og utplyndret til siste ørens mordere, rovmordere og bankplyndrere er blitt frikjent — jo noen slike tvilsomme eksistenser endog reddet. Hvorfor ble det akkurat med-

lemmene i NS her i landet som skulle straffes, de eneste som viste sann nasjonal holdning i en tid hvor det spurtes etter offervillje, spurtes etter samhold og redelig arbeide for å skaffe landet forsyninger og holde styret på norske hendr. Tross hån og forakt av de nå så gode landsmenn gjorde de ved Gud alle sitt ytterste for å hjelpe hvor hjelp var nødvendig. Men det var jo vår plikt. Hva har de såkalte gode nordmenn gjort?

Jeg forstod det derhen at folk på grunn av nedslitte nerver ikke orket å høre sannheten om det som allerede var blitt dogmatisk og dyrebart for dem.

Som valgt forhandler med fienden hadde jeg anledning til å følge begivenhetene fra dag til dag. Da jeg etter tysk uttalelse å dømme, er den eneste som har hatt adgang til det, anser jeg det som plikt å legge foreløpig fram erfaringer jeg gjorde i denne tid. Det er opplysning om disse forhold folk har krav på.

I 1940 ALLEREDE, BLE JEG ANMODET om å møte den tyske dr. Hühnduser (se vitneprovene). Han viste seg å være utpreget positiv innstiltet. Uforferdet gikk han inn til hjelp for lidende nordmenn, og viste seg i alle forhold pålitelig. I denne på rykker så skjebnesvangre tid fikk man også høre disse meninger om dr. (Forts. 4. side)

Det er svært sunt og stille seg disse og tusener andre spørsmål.

Ikke noen av dem, som snart i en menneskealder har unnsagt de europeiske samfunn — ja endog begått opprør, brodermord og uhyggelige samfunnsomveltninger, er blitt stillet til ansvar for sine gjerninger eller la oss heller si ugjerninger. Det ser ut som det er tillatt å omstyrte det bestående samfunn, men ikke verne om det og dets interesser. Kan vi slutte av dette at det er krefter i bevegelse, som straffer og rydder av veien kvinner og menn som går inn for nasjonale oppgaver? Og er disse nasjonale oppgaver en hindring eller fare for de samfunnsomstyrtende krefter? Hvorfor står bak og

legge begivenhetene i sammenheng og okkupasjonen. Bragt fram de klareste beviser, at alt vi i NS gjorde var i pakt med den sterkeste fedrelandskjærighet. Når vi sendte våre sønner ut i krigen, var det for å forsvare vår kultur og grenser mot «faren fra øst». Og når vi eidre samlet oss om landets regjering — dem som var i landet og ikke flyktet i farens stund, var det av fedrelandskjærighet. Derfor meldte vi oss inn i NS — et gammelt lovlig parti, og arbeidet bak plog og pult i vårt ansikts sved. Vi vek ikke tilside for de tyske maktspråk eller administrasjonsinnngrepene, men holdt i plogen og fulgte de norske forordninger. Vi brøt ikke Haagkonvensjonens bud, den Norge konstitusjonelt var bunnet til. Og vi respekterte kongen og regjeringens overenskomst av 10. juni 1940 om at krigen mot Tyskland var slutt. Vi tenkte oss heller ikke muligheten av at moralen var sunket så dypt i folkesjelen at forslaget fra London om å dømme, plyndre og skjende nordmenn hadde muligheter for å få sanksjon av storting og høyesterett, og dermed bryte vårt helligste løfte til (Forts. fra 7. side)

Og så vi når det blir krevet - -

A-partiets forsvarsfiendtlige virksomhet før okkupasjonen

En konfrontasjon med «tillitsmannen», utgitt av Einar Gerhardsen

Fra «Tillitsmannen», utgitt av Det Norske Arbeiderpartis forlag, Arbeidernes Opplysningsforbud, 5. opplag, Arbeidernes Aktietrykkeri 1935, skal vi gjengi følgende:

SPEIELLE ARBEIDSOPPGAVER Det antimilitære arbeide.

Det Norske Arbeiderparti ser det som en av sine viktigste oppgaver å bekjempe militærvesenet og avsløre dets klassekarakter. Ved å påvirke den vernepliktige ungdom i og utenfor tjeneste, må militærvesenet gjøres uskikket som organ for den

trekker i trådene? Ingen kan bekjempe et onde uten å kjenne det ondes opphav.

Det kommer dager etter disse. De er ikke blide. Men vi har ikke valgt det som kommer. Det må skrives på de såkalte gode nordmenns konto.

oppgjør for det tilsendte kuponghefte med kr. 100, som jeg gladelig skyter inn av egne midler. Jeg vil inderlig håpe at alle som er blitt mishandlet av dette såkalte rettsoppgjør, må forstå hva saken gjelder, og gjøre sitt aller beste for å steite opp om tanken.

Jeg har vært abonnent på «8. Mai» siden bladet begynte å komme ut, og jeg har hatt megen glede av å følge med i det, som har stått der.

Det er i all hast. Hjertelig hilsen.

N. N.

P. S. Til orientering for Dem meldes at jeg i dag sender kontingent for 8 år med kr. 84 til «8. Mai». Jeg var ikke riktig sikker på om jeg skyldte for et halvt år, så jeg har altså betalt for 1½ år i forakudd, og det gjør jeg gladelig, når jeg bare får det til. Ingen penger jeg har betalt ut etter «frigjøringen» har jeg hatt så mye igjen for, som de jeg har betalt ut i kontingent for «8. Mai». Ære være de folk, som står bak tiltaket med vår egen avis. D. S.

herskende klasse i dens kamp mot arbeidernes fremmarsj og som redskap ved avgjørelsen av mellomfolkelige tvistigheter. Gjennom all sin virksomhet vil partiet søke å skape en grunnfestet opinion til fordel for en fullstendig avskaffelse av alt militærvesen. Men så lenge det militære forsvar opprettholdes, må partiet kreve at alle samfunnsklasser får den samme adgang til å ta del i og sette sitt preg på de militære institusjoner, så vel hær og marine som skytterlag. Partiets store mål er arbeiderklassens frigjørelse fra kapitalismen gjennom virkeliggjørelsen av et sosialistisk samfunn. Dette mål kan partiet aldri gi opp. Om det skal lykkes å nå det ved fredelige midler, er et spørsmål som avgjøres ved kapitalistklassens egen kampmåde. Partiets antimilitære arbeide vil samle seg om følgende oppgaver:

(Forts. 4. side)

Voldsmannen ble presentert som en av vår påtalemyndighets største menn

Med denne avsløring er «det strenge rettfærdige oppgjør» blitt en skandale. Den norske «rettsstat» er kommet opp i et fortvilet dilemma.

AV DAGNY

Endelig er det da gått hull på pestbyllen, — eksplosivt og uhelbredelig! Hva der nå rulles opp i landets samlede presse — riktig nok mistenkelig sparsomt sakens uhyre viktighet tatt i betraktning — det er en slik hån mot menneskerettigheter og velanstendighet, så grellt i sin uhyggelige realisme, at selv de mest fanatiske og blåøyete tilhengere av det såkalte rettsoppgjør steiler og blir stående i rådvill søken etter et plausibelt forsvar for forbyrteren. Forett er sikkert! — forsvarers må den stedfortredende riksadvokat, selv om det ikke kan skje på annen måte enn ved hurtigst mulig å få ham erklært for utilregnelig og derigjennom få dysset saken ned! Men hva så med kvinnen som hjalp ham? Bør ikke i tilfelle hun også tas med inn i utilregneligheten? Nå er det jo det selvfølgelig, at det er ikke så farlig med henne, for hun har jo ikke vært stedfortredende riksadvokat og statsadvokat og øverste myndighet bl. a. for «landssviksaker» på Sørlandet under hele rettsoppgjøret. Hun har ikke utferdiget tallrike «påstander» om henhv. dødsdom, livsvarig osv. mot uskyldige landsmenn. —

Men medgis må det, at den norske rettsstat nå er kommet opp i et fortvilet dilemma, og at «anseelsen» m. h. t. «det strenge og rettfærdige oppgjør» med titusener av landets beste kvinner og menn etter de siste avsløringer ugjenkaldelig står for fall. Man kan i disse dager lese seg til dette gjennom utlandets presse, hvor f. eks. danske og svenske aviser ikke legger fingrene imel-

Redselsskildringene om de tyske gasskamre er løgn

Hverken jøder eller andre er drept i gasskamre

Beskyldning om løgn kan fremsettes mot «gode» nordmenn uten fare for injurieprosesser

Det er forlengst både fra England og USA framlagt avgjørende bevis for at der i Tyskland ikke har forekommet at noen jøde er blitt drept i gasskamre. Noen gasskamre har aldri eksistert, uten til desinfeksjon av klær. Det hele er det rene oppspinn, framført i Nürnberg under «prosessene» der av på forhånd instruerte vitner. Den filmen som ble vist verden over av likhaugene i Hitlers konsentrasjonsleirer, er forlengst tatt av tapetet i USA etter at en av landets største aviser, framla bevis for at filmen var opp-tatt av Ufa-ukerevy, og i virkeligheten forestilte likhaugene etter det amerikanske terrorangrep på Dresden.

Ingen norsk jøde er blitt drept i Tyskland. De som ikke er kommet tilbake, er død av sykdom. Det brøt nemlig ut en tyfusepidemi i den leiren hvor de norske jøder satt, og på grunn av den totale mangel på medikamenter som hersket på denne tid i Tyskland, og den elendige tilførsel av mat, som også tyskerne selv led under på slutten, fikk epidemien slikt katastrofalt omfang. Jeg vil bare anbefale de lesere som tviler på at dette er sant å lese

Og i en mere fortvilet situasjon enn den foreliggende kunne ofrene ikke komme. Voldsmannen presenteres her gjennom en av vårt lands mektigste embetsmenn, — selve den stedfortredende riksadvokat, — en mann som i disse desperate år — den dystreste epoke i Norges historie, har vært en av de mange som villig lånte seg ut til å krenke sannhet, rett og menneskeverd! Bak fengselsmurene sitter ennå

boken «De hvite bussene», skrevet av lederen for Sveriges hjelpeaksjon til fangne skandinaver i Tyskland. Les hva han der forteller om hvor godt de danske jøder ble behandlet. Faktisk langt bedre enn NS-fangene ble behandlet i 1945—46.

Da den opphisselsestrafikk som har vært drevet på bakgrunn av mer eller mindre rystende skildringer fra tyske konsentrasjonsleirer under Hitler, for en vesentlig del er ren løgn, har jeg funnet det på sin plass å si noen ord om disse forhold. Jeg forsvarer ikke på noen måte de overgrep som av enkelte personer viselig er blitt begått mot vergeløse fanger i Tyskland under krigen. Men jeg mener at enhver framstilling må holde seg til sannheten. Det er imidlertid ikke tilfelle med en vesentlig del av det som ikke minst av «gode» nordmenn, er blitt servert om disse forhold etter «frigjøringa».

Jeg vil derfor herved få anledning til å røpe en liten juridisk hemmelighet for alle dette blads lesere. Nemlig den at hvem som helst kan kalle alle og enhver for en løgner, som påstår at man i Tyskland har drept jøder eller andre i gasskamre. De vil nemlig ikke under en eventuell retts-sak være i stand til å føre så meget som skygge av bevis for sin påstand om gasskamre som dødsmetode. Tyskerne vil nok snart bli i stand til å forsvare seg selv. Så det er ikke for å komme dem til unnsetning at jeg trekker fram denne saken. Det er for det første for sannhetens skyld i sin alminnelighet. Men i særdeleshet er det for å bevise hvor meningsløs den hats propaganda er som på bakgrunn av de angivelige tyske gasskamre har vært drevet i de siste fem år.

At motivet også burde tillegges en meget vesentlig betydning ser jeg advokat Magne Schjødt har premissert meget klart i «Arbeiderbladet» for 18. desember 1945, der han bl. a. sier:

«Skal rettsforhandlingene bare være en parodi for at vi kan sole oss i sjølgodhet over hvor fin rettspleien er her i landet, mens tiltalte i virkeligheten ikke har et hederlig forsvar? Det kaller jeg humbug og hykleri. Prestene har instruks om bare å refse synden i sin alminnelighet, men domstolene dømmer det enkelte menneske og straffen skal avpasses etter både hva han har gjort og ment. Både gjerning og motiv har betydning og den forsvarer som ikke gjør hva han kan for å bringe full klarhet i dette bør settes innfor sjøl.»

Motivet

En konservativ og nasjonalt innstilt bonde i Østerdalen ble i 1946 dømt for medlemskap i Nasjonal Samling til 120 dagers fengsel, 5000 kroner i bot og 45,000 kroner i erstatning. Han anket på dommen — men selv-sagt forgyttes.

I sin ankeerklæring sa han bl. a.: «Det er å snu de faktiske forhold helt om, når retten sier at jeg var klar over at det bestod krigstilstand mellom Norge og Tyskland og følgelig at jeg ønsket å arbeide for Tyskland mot mitt eget fedreland. Jeg var tvertimot ikke klar over at det lenger bestod krigstilstand mellom Norge og Tyskland. Jeg trodde krigen var slutt da den norske hær kapitulerte og kampene opphørte i juni 1940 etter at kongen og regjeringen var rømt fra landet.

Like uriktig er det når retten sier at jeg var klar over at Nasjonal Samling varetok tyske interesser. Jeg trodde tvertimot Nasjonal Samling varetok de norske interesser og varetok de norske interesser bedre enn Ny-gårdsvolds regjering som hadde gjort seg skyldig i forsømmelsen mot land og folk større enn noen norsk regjering noensinne har gjort. Mitt motiv for å holde meg inn i Nasjonal Samling var at jeg hadde å tjene mitt fedreland best. Jeg trodde Nasjonal Samling best kunne hindre tysk over-takelse av administrasjonen.

At motivet også burde tillegges en meget vesentlig betydning ser jeg advokat Magne Schjødt har premissert meget klart i «Arbeiderbladet» for 18. desember 1945, der han bl. a. sier:

«Skal rettsforhandlingene bare være en parodi for at vi kan sole oss i sjølgodhet over hvor fin rettspleien er her i landet, mens tiltalte i virkeligheten ikke har et hederlig forsvar? Det kaller jeg humbug og hykleri. Prestene har instruks om bare å refse synden i sin alminnelighet, men domstolene dømmer det enkelte menneske og straffen skal avpasses etter både hva han har gjort og ment. Både gjerning og motiv har betydning og den forsvarer som ikke gjør hva han kan for å bringe full klarhet i dette bør settes innfor sjøl.»

Dessverre har nok rettsforhandlingene sørgelig ofte bare vært en parodi. Hverken motiv eller gjerning er blitt dømt slik som de etter vår gamle straffelov skulle. De grunnlovsstridige anordninger med tilbakevirkende kraft som Nygårdsvolds regjering skjenket det norske folk som gave fra sitt utenlandsopphold har gjort utslaget.

S. S.

Dagens debatt

Atlantehavspakt og forent Europa

Hva er det for slags skrivemåte som er begynt i «8. Mai»?

I nr. 19 får vi en varm anbefaling av Atlantehavspakten og en vekklage over at vi er for svak til å stå alene.

Slikt noe kan kun forsvares i erkjennelse av at det kommer en «kulturperiode» da lov og rett blir satt ut av funksjon. Imidlertid er det ennå endel mennesker, som så lenge de ånder, ikke vil eller kan oppgi troen på og arbeidet for lov og rettfærdighet, og jeg ventet at NS-folkene hører til denne klasse.

De internasjonale lover vi hadde før krigen, og som var skrevet — ikke for å skrive lover eller for å gjøre «forretning», men for å redde folk i å bli utryddet av krigens ræste utslag — angrep på sivilbefolkningen, har dannet begrepet nøytralitet. Men disse lover krever også at nøytraliteten blir respektert også av sivilbefolkningen, (av andre også forresten). Og der er vel ingen som er i tvil om at det å inngå militære pakter som åpenlyst er rettet mot en bestemt stat — er en krenkelse. Og den som er med på dette, har tapt all rett overfor denne stat, om denne stats militærmakt kom til å avlegge oss et besøk.

Og så denne svakheten.

Nøytralitetsreglene går jo blant annet ut på å verge sin nøytralitet etter beste evne. Men uten støtte fra USA og England, kan vi øyensynlig ikke klare det, men å leie bort vårt land og oss selv til slagmark og kanonfede, kanskje i Årevis — det makter vi.

Det hevdes at vi var alliert med England og USA under siste krig også. Er det noen som husker den hjelpen vi fikk.

At vi blir rendt overende under en storkrig — det er noe vi kan forstå, men vi behøver ikke å være skyld i det selv.

I nr. 20 kommer en kronikk som er enda verre. Det snakkes om et forent Vest-Europa, og det snakkes om at hvis vi vil ha en plass i solen så må

le den store industri skulle stoppe og de norske arbeidere som følge derav bli arbeidsløse.

Det er verd å legge merke til at en slik forklaring var tilstrekkelig undskyldning for «smeden» mens den slags begrunnelser ikke ble akseptert for «baker'n».

Kan De også meddele oss hvilke for alle, eller i «rettsoppgjøret» akseptable begrunnelser prof. J. Bache-

vi være med på det. Det står ikke noe om det er gjennom seier over øststatene at denne allianse skal oppstå, så jeg skal ikke komme noe mere inn på dette. Men det burde nå være oss kjent hvor den vest-europæiske sol skinner. England har vel aldri hatt lydigere og mere trofast koloni enn Norge. Våre nasjonalverdier glir over til England og USA, og med vold og list har vi vært overvåket av disse to makter. Og deres omsorg for Europa har vi også sett, så noen Europa-tanke er det ikke plass for her.

Da Europa-tanken kom fra Midt-Europa da var det en ren forbrytelse å arbeide for en slik tankes gjennomføring. Dengang hadde ikke England og Amerika oppdaget Europa. Men nå — jo da, nå har de oppdaget Vest-Europa og nå må alle være med. Og vil de ha et Europa på høykant — så kan de være sikker på at de får det på grunn av den politikk de driver.

Jeg forstod Quisling slik at det kun var i et fritt Europa at det ble plass for Norge. Jeg fant meg enig i det, og jeg kommer aldri til å få noen annen mening om den ting.

I. Aa.

Politiet innløste varer og overløt dem til en annen forretning

Fru Emma Jonassen som er forretningsdrivende i Rørvik ble i mai-dagene 1945 arrestert og siktet for alvorlig landssvik, bl. a. bistand til det tyske sikkerhetspoliti. Hun satt arrestert til begynnelsen av august s. å. Saken ble siden henlagt av politiet på grunn av bevisets stilling.

Fru Jonassen begjærte erstatning av statskassen for lidt tap. Saken er nå pådømt av Frostating lagmannsrett ved lagmann Nissen og lagdommerne Fagereng og Sverdrup Thygeson. Lagmannsretten tilkjente fru Jonassen kr. 3935,12 i erstatning og kr. 900,— i saksomkostninger.

Det heter i domspremissene at lagmannsretten finner siktelsen for å ha hatt forbindelse med det tyske sikkerhetspoliti og gått dette tilhånde med opplysninger grunnløs. Da det ikke finnes noe rimelig holdpunkt for en slik beskyldning må dette punkt i siktelsen ansees gjendrevet.

Det annet punkt i siktelsen var ik-

Prof. Bache-Wiig

stander» om henhv. dødsdom, livsvarig osv. mot uskyldige landsmenn.

Men medgis må det, at den norske rettsstat nå er kommet opp i et fortvilet dilemma, og at «anseelsen» m. h. t. «det strenge og rettfærdige oppgjør» med ti tusener av landets beste kvinner og menn etter de siste avsløringer ugjenkaldelig står for fall. Man kan i disse dager lese seg til dette gjennom utlandets presse, hvor f. eks. danske og svenske aviser ikke legger fingrene imellom, — der klinger ingen hyrdetoner lenger i denne forbindelse, fordømmelsen og hånen er åpenbar! Og kan noen undres over det? Enhver form for amoralen er i sitt vesen fordømmelig og avskyelig, — men når dertil amoralen er parret med sadisme, som i sine utslag rammer vergeløse mindreårige og andre ulykkelige mennesker som presumtivt savner det nødvendige forsvar for å klare seg i livskampen overfor en hemningsløs og overmektig angriper, da blir tragedien rystende og fullkommen.

Og i en mere fortvilet situasjon enn den foreliggende kunne ofrene ikke komme. Voldsmannen presenteres her gjennom en av vårt lands mektigste embetsmenn, — selve den stedfortredende riksadvokat, — en mann som i disse desperate år — den dystreste epoke i Norges historie, har vært en av de mange som villig lånte seg ut til å krenke sannhet, rett og menneskeverd!

Bak fengselsmurene sitter ennå mange av Norges edleste, mest oppofrende og høyreiste idealister — dømt for sin politiske overbevisnings skyld —, og venter på en lysning av dag. Hvor lenge skal de ennå vente, — hvor dyp skal landets forsmedelse bli før fengselsportene kan åpne seg? Hvor mange ganger skal ennå Guds finger skrive sitt «MENE MENE TEKEL» på veggen, som den gjorde det for to og et halvt tusen år siden, og som den har gjort det igjen i disse dager?

«Dagny»

lig ikke under en eventuel retts sak være i stand til å føre så meget som skygge av bevis for sin påstand om gasskammer som dødsmetode. Tyskerne vil nok snart bli i stand til å forsvare seg selv. Så det er ikke for å komme dem til unnsetning at jeg trekker fram denne saken. Det er for det første for sannhetens skyld i sin alminnelighet. Men i særdeleshet er det for å bevisse hvor meningsløs den hats propaganda er som på bakgrunn av de angivelige tyske gasskamre har vært drevet i de siste fem år mot NS-folkene i Norge, idet vi i propagandaøyemed ble slått i hardtkorn med tyskerne i ett og alt, og også ble gjort medansvarlig for alle deres handlinger.

Sannheten vil imidlertid bryte seg veg i verden, langsomt, men sikkert. Intet menneske har noensinne kunne unngå å bli konfrontert med sannheten, før eller senere. Det er en livslov og den gjelder også i det politiske liv, heldigvis for oss som har fått det nå så loslitte stempel «landssvikere» på oss.

Ø. M.

og den forsvarer som ikke gjør hva han kan for å bringe full klarhet i dette bør settes innfor sjøl.»

Dessverre har nok rettsforhandlingene sørgelig ofte bare vært en parodi. Hverken motiv eller gjerning er blitt dømt slik som de etter vår gamle straffelov skulle. De grunnlovstridige anordninger med tilbakevirken de kraft som Nygårdsvolds regjering skjenket det norske folk som gave fra sitt utenlandsopphold har gjort utslaget.

S. S.

Prof. Bache-Wiig atter en gang

Herr Hans Nilsen Herstad

I Deres artikkel «Smeden og baker'n» i «8. Mai» nr. 18, meddeler De at professor J. Bache-Wiig i en forklaring til Erstatningsdirektoratet har begrunnet at han som Administrasjonsrådets medlem har anstrengt seg for at Tyskland (okkupasjonsmakten eller «fienden») skulle avta den norske tremasse- og celluloseproduksjon, med følgende:

«Men dette var bare forat ikke he-

enda verre. Det snakkes om at Vest-Europa, og det snakkes om at hvis vi vil ha en plass i solen så må

le den store industri skulle stoppe og de norske arbeidere som følge derav bli arbeidsløse.»

Det er verd å legge merke til at en slik forklaring var tilstrekkelig undskyldning for «smeden» mens den slags begrunnelser ikke ble akseptert for «baker'n».

Kan De også meddele oss hvilke for alle, eller i «rettsoppgjøret» akseptable begrunnelser prof. J. Bache-Wiig har gitt for

1) at han medio april 1940 har pålagt rådmann Hartmann å reparere og utvide flyplassen Fornebo da okkupanten hadde krevet dette, uten at Rikskommisariatet dengang ville utøve tvang eller gi skriftlig ordre til bruk for tyske krigsfly mens kampene ennå pågikk lenger nord i landet? Og

2) at bedrifter hvor han var styremedlem, i stor utstrekning har produsert og levert meget viktige varer til okkupanten, og delvis utvidet slik produksjon betydelig?

Erhard Schoepke.

rett ved lagmannssaken og lagdommerne Fagereng og Sverdrup Thygeson. Lagmannsretten tilkjente fru Jonassen kr. 3 935,12 i erstatning og kr. 900,— i saksomkostninger.

Det heter i domspremissene at lagmannsretten finner siktelsen for å ha hatt forbindelse med det tyske sikkerhetspoliti og gått dette tilhånde med opplysninger grunnløs. Da det ikke finnes noe rimelig holdpunkt for en slik beskyldning må dette punkt i siktelsen ansees gjendrevet.

Det annet punkt i siktelsen var ikke bevist og siktelsen kunne heller ikke henføres hverken under straffeloven eller landssvikanordningen.

Av erstatningsbeløpet gjelder kr. 417,30 tap avanse på varer som var sendt til fru Jonassens forretning, — men som politiet hadde innløst og overlatt til en annen forretning for omsetning. Tap av goodwill og leverandører ble satt til kr. 3 500 og kr. 17,82 dekker en post som skyldes at politiet ikke hadde betalt helt ut en faktura for et disponert vareparti.

Av saksomkostningene gjelder kr. 500 selve kjæremålsaken ved lagmannsretten, skriver Adresseavisen.

Etter soningen

For mange år siden, dengang da Alfred Madsen var redaktør av «Tidens Krav» i Kristiansund N. hendte det noe, som for alltid er fast preget i mitt sinn. Det gjorde et dypt inntrykk på meg dengang i mine guttedager, og kanskje var hendelsen en medvirkende årsak til min senere sosiale livsoppfatning, som etterhvert mere og mere gikk over til en ren sosialistisk livsanskuelse på nasjonal grunn.

På grunn av noen frimodige ytringer ble daværende redaktør Alfred Madsen fengslet og dømt og ble satt på vann og brød, noe som vi den gang anså som noe av det skrekkeligste som kunne hende. En dag var det samlet hundreder på Torvet i Kristiansund — tilsynelatende uten innkallelse. Hva ville nå skje? Jo, se der — der kom Alfred Madsen ut av fengslet. Han var blek og tynn, han så sliten ut, men han hadde en fanatisk glød i øynene. Han så sint ut, og aller helst hadde han nok hatt mest lyst til å styrte opp på talerstolen som for anledningen var reist på skråningen fra fengslet og ned til Torvet, for derfra å slynge ut sine beskyldninger mot det samfunnet som for noen frimodige

ytringers skyld hadde sperret ham inne og ilagt ham en straff, som kulturlandet Norge skal være det eneste i verden til å praktisere: sult på vann og brød. — Noen behjertede sjeler trakk ham med inn på en kafe i nærheten, men lenge ble han ikke, — han måtte ut til folket, som tålmodig ventet rundt talerstolen. —

Siden etter er det nok mange som har måttet lide for sin politiske oppfatning og for noen frimodige ytringer. Det beklagelige er bare at det parti Alfred Madsen tilhører nå har inntatt borgerskapets plass som anklager, men da skal alle vite at likesom Alfred Madsens martyrium skapte grobunn for sosialismen, slik vil de titusener senere lidelser bane veien og skape grobunn for de ideer bl. a. «8. Mai» går inn for. Det kan ikke feile, det vil lykkes — vi må bare ha tålmodighet ennå en tid. «Vi vet vi skal seire til slutt» står det i en redaksjonell artikkel for 24. mai i år — «og historien som engang skal skrives med rene hender, vil gi oss anerkjennelse. Og det teller mest for oss.»

Etter henimot fem års inne Det har vært slitsomme år med sperring er man endelig ute igjen

transporter på løpende bånd fra fengsel til leir og fra leir til fengsel. Det har vært depresjoner, optimisme og galgenhumør i broket blanding. Sjikanene var det verste, sjikanene fra undermålerne, vaktene, som gjorde skam på den uniform de bar. Den grisete de til både gjennom sine overgrep og handlinger mot oss og gjennom en utilgivelig likegyldighet når det gjaldt noe så selvsagt som renslighet — flekket og fæl som de fleste var. Ikke noe å undre seg over at menneskevokterne nødig lot seg se offentlig iført battledressen. Mange av lederne svinet til seg selv og uniformen ved en utsøkt åndelig sadisme, de skapte usikkerhet rundt seg, var svak for smiger og viste gjerne sin makt ved å la en god «landssviker» overføre til et fengsel fra en leir — uten at «synderen» fikk den ringeste beskjed om grunnen. Lederne og prestene — mange av dem — viste også sin makt ved konsekvent å nekte mottakelse av litteratur, på tross av at de visste at åndelig næring var en absolutt betingelse for at man skulle klare det nedverdiggende fengselsopphold. En beryktet «direktør» nektet således en jurist «Oliver Twist» — som juristens kone hadde sendt som fødselsdagspresent. En skriftlig søknad til nevnte «direktør» om å få kjøpe en bok av Upton Sinclair

ble overhodet ikke besvart. — Stakkars arme militærnektene, som i dag sliter på Hustadmyra under nevnte direktørs «humane» ledelse. Det blir sikkert minnerike dager, selv om militærnektene hverken har brevsensur, leseforbud eller pakkenektelse.

Men rett skal være rett: på to av stedene jeg har kastet bort mye verdifull tid, traff man hvite mennesker blant lederne, ja også blant prestene. Deres navn skal engang komme fram, og historiens rene hender skal også skrive om dem. —

Men ennå sitter det mange hundre landsmenn i fengsler og i leirer. Hva tenker så disse, og hva venter de?

Alle dere titusener som i dag vet hva det vil si å sitte i politisk fengsel, glem ikke dette. Glem ikke de uendelige lange timene, glem ikke bøttesystemet, glem ikke den grenseløst kjedsommelige rytmen, glem ikke den såre lengsel etter kone og barn, foreldre eller andre kjære pårørende, glem ikke angsten for hva der kunne skje med familien, glem ikke den forferdelige maktesløshet som martret deg dag og natt, — de brudte håp, de ødelagte planer for framtiden, din mistro på Gud og mennesker, din forakt for alle myndigheter. — Glem ikke dette ennå — glem det først når sistemann er ut —

Men glem hatet. —

Du som er ferdig med ditt skal vite at akkurat slik som du tenkte og hadde det med deg selv og andre, akkurat slik tenker og har de det, som ennå fører en nedverdiggende tilværelse i fengsler og konsentrasjonsleirer.

Og hva venter så våre kamerater?

Enhver av oss vet at det like godt kunne ha vært noen av oss som ennå trampet i en sløvende rytme rundt i fengslene og leirene. Det var svært ofte bare en tilfældighet som gjorde at en av oss ble spart og en annen satt inn i en stilling, som det senere viste seg betinget en svær «dom». Enhver vet også at vilkårligheten ved straffeutmålingen er noe av det mest graverende i hele «landssvikoppjøret». Våre kamerater venter derfor av enhver av oss at vi først og fremst ikke glemmer dem. Vi skal altså skrive til dem — og det ofte. Derne venter de at de innespærredes familier blir hjulpet så langt som råd er — og at man besøker dem. Videre venter de at alle som er ute, etter evne — ennå litt til — støtter alle gode tiltak som kan føre dem ut i friheten. — Vi diskuterte spørsmålene ofte «innafor» og «8.Mai» tar meg det sikkert ikke unådig opp når jeg sier at vi ikke alltid har vært enig med bladet og dets form, men gjennom alle tider

skal den ha ære som snøplog var. — Bladets kurs er nå oppstaket: det er et politisk organ, fordi det beskjeftiger seg med samfunns spørsmål, men det er ikke partipolitikk. Det arbeider for et nytt, sosialt betonet og sterkt individualistisk parti mellom polene, et parti som vil redusere statens formynderskap og gi plass for evner og tiltak, som kan fri oss fra sult og frykt, fra nød og sorg. Men dette tar tid, som redaksjonen sier, og derfor har man begynt i den dagsaktuelle ende slik: Gjenreiseing av rettssamfunnet, slutt på alle politiske forfølgelser, løslatelse av alle politiske fanger. —

Jeg kan forsikre Dem, herr redaktør, at dette er program nok for alle som sitter i politisk fengsel, men ingen har selvsagt noe i mot at kravene går videre, slik det redaksjonelt er uttrykt:

Tilbakegivelse av de politiske rettigheter og strykning av strafferegistret, videre revisjon av dommene og tilbakebetaling av bøter og erstatning. — Veien går gjennom Forbundet for Sosial Oppreisning.

Og her er det at alle bundne kamerater retter en appell til oss: Slutt opp om alle gode tiltak som kan få oss ut. —

Vil du det? Eller har du selv glemt.

Løslatt.

Redaktør
Arvid B. Arntsen

Forretningsfører
Per Kvendebø

Kontor: Fløyveien 25, Kristiansund N. Telefon 1880

Abonnementspris kr. 16,00 pr. år

Utgitt av Interessentskapet 8. Mai

Våre frontkjempere

Svenske deltakere i vinterkrigen i Finland har holdt møte i Vaxholm og under dette holdt armésjefen, generalløytnant Ehrensvärd, en tale om Sveriges forsvar. Han sa bl. a.: Idag er det meget viktig at vi i nøkkelstillingene i vårt lands armé har folk, som har deltatt i vinterkrigen i Finland. Disse folkene danner kjernen i våre styrker.

Dette ble sagt av en ansvarlig sjef i et land, som har sitt forsvaret i orden. Men hvorledes er det i Norge? De norske deltakere i kampene i Finland kan samles under fellesnevneren frontkjempere, og de er dømt æreløs og fratatt retten til å tjene i rikets krigsmakt i 10 år fra fullbyrdelsen av den tvangsarbeidsstraff som de på løpende bånd ble idømt etter Londonregjeringens unntakelseslover. Så god råd har altså vi, men på har vi da også som forsvarets høyeste sjef en sivilist, som stadig er i konflikt med sine faglige ledere.

Det var omlag 9000 unge nordmenn, som hørte til frontkjempernes skare. Av dem mistet ca. 700 livet under kampene i øst, og de fleste av de falne hviler i navnløse graver i fremmed jord. Endel er også meldt som savnede og om dem vet vi lite eller intet. De er bak jernteppet hos Londonregjeringens allierte under verdenskrigen. De fleste av disse frontkjempere meldte seg til tjeneste i tro på, at de tjente sitt fedreland med sin innsats. En av disse frontkjempers norske offiserer, som kjente sine gutter godt, har uttrykt det slik: Av dem som meldte seg til tjeneste, var 5 pst. noe rask, 10 pst. var eventyrere som søkte krigen for krigens skyld, og resten var idealister. De lærte alle de moderne våpen å kjenne og høstet rike erfaringer ved fronten. De ble soldater med strenge krav til seg selv og med ubetinget offervilje. For dem var og er fedrelandet alt og kampen mot bolsjevismen en del av dette. I årene like før den annen verdenskrig og under Finnlandskrigens første del var denne ungdom blitt innprentet i tale og skrift, at det gjaldt å være beredt. Og de fulgte kaldet. Tenk bare på Norsk Rikskringkastings propaganda fra Helsingfors etterjuls vinteren 1940! Men så kom omslaget. Regjeringen, som var flyktet til London, ble plutselig — ved bruddet mellom Moskva og Berlin — russernes allierte i kampen mot Hitler, og da ble parolen å vende våpnene den annen vei. Her kunne ikke frontkjemperne følge med. De hadde sett for meget og lært sannheten om halvasiatene å kjenne — noe som først mange år senere gikk opp for våre hjemlige maktthavere — og de kjempet videre i stadig økende skarer inntil den bitre slutt.

Idag er de våpenløse og æreløse. Mange av dem er gått inn i den stillfarende flokk av dem, som lever for dagen uten håp om fremgang i livet, og andre kjemper en fortvilt kamp for en karrig utdannelse. Alle er bitre og ser med undring på den nye kuvending, på vestmaktens fellesfront mot bolsjevismen, hvis varighet ingen kan forutsi. Men felles for det store flertall av dem er tross all overlast de har lidt i de siste fem årene, at hvis landet ennå engang kommer i fare, så er de rede til å gå til fronten. Og de vet og har vist i gjerning, at de kan — kan mere enn de, som aldri har vært i ildlinjen og som knapt kjenner de moderne våpen, ennå har vært i ildlinjen.

På et forsvarsmøte for en tid siden satt to frontkjemperoffiserer stille og lyttende bak i salen. To-tre befalingsmenn fra den norske hær skulle på tribunen demonstrere bruken av moderne skytevåpen, som de hadde arvet etter tyskerne. Det gikk så som så, ja det klikket iblant. De to, som i årevis hadde undervist sine gutter i våpenbruk, ble likefrem forferdet, og det var bare med disiplinens selvbeherskelse at de kunne kvele det vanlige rop foran øvel-

«Men min ære den beltror jeg til fedrelandet»

Av dr. juris Gustav Smedal

I Frankrike blåser det for tiden en sterk vind i favør av Pétain. Et uttrykk for stemningen gav den meget omtalte artikkel som Rémy offentliggjorde i Carrefour 11. april.

Rémy er en av den franske motstandsbevegelses helter. Hans virkelige navn er oberst Renault-Roulier. Han har vært en av general de Gaulles nærmeste medarbeidere, og offentliggjørelsen fant da også sted i Carrefour, som er de Gaulles ukeblad. — «Hele Frankrike taler om artikkelen», ble det sagt i Paris.

Rémy skrev at hvis det franske folk ble spurt om Pétain fortsatt burde holdes i fangenskap, ville «en overveldende majoritet» svare: «Løslat Pétain!» Det var ikke bare av humanitære grunner at Rémy ville ha ut av fengslet en olding som nærmer seg 100 år. Han så saken også fra et annet synspunkt. Han brakte inn i diskusjonen spørsmålet om Pétains holdning i 1940 og under den senere okkupasjon.

Han skrev: «Det er idag klart for ethvert menneske som ikke lar seg regjere av lidenskap eller av hat — selv om disse følelser en gang har vært beerttiget — at Frankrike i juni 1940 samtidig hadde bruk for marskalk Pétain og general de Gaulle». Frankrike som var slått til jorden og som risikerte å måtte vente lenge på sin befrielse, hvis England ble invadert, trengte — sa Rémy — «både et skjold og et sverd».

Deretter fortalte han at da han en aften hadde talt med de Gaulle om Pétain, hadde de Gaulle sagt: «Husk at Frankrike alltid må ah to strenger på sin bue. I juni 1940 måtte Frankrike ha såvel strengen Pétain som strengen de Gaulle». Som man ser, erkjenner den franske motstandsbevegelses sjef at to partier var nødvendige.

Etter frigjøringen rådde en voldsom fanatisme i alle de land som hadde vært okkupert. Det er fra denne stemning at det franske folk med dets sterke trang til humanisme og rettferdighet nå søker å frigjøre seg. Vi er ennå ikke kommet så langt som franskmennene. Det er utenkelig at den norske London-regjeringes sjef eller Hjemmefrontens leder idag åpent vil erkjenne at også hos oss var to partier nødvendige under okkupasjonen.

Men hos mer alminnelig dødelige, hos dem som står ubundet og fritt til

En av de Oslo-jurister som fikk seg forelagt en rekke spørsmål om rettsoppgjøret, svarte med henblikk på NS-medlemmene: «Og Gud vet om ikke hele gruppen gav oss den moralske ryggrad, f. eks. at den var en permanent assurance for oss andre i tilfelle Tyskland skulle vinne». (Herman Tønnessen: «Holdninger til rettsoppgjøret» belyst ved intervjuer av 150 Oslo-jurister», 1950, s. 95).

Da Pétains sak kom opp sommeren 1945, var han i virkeligheten dømt på forhånd. En av Frankrikes kjente generaler, den tidligere militærguvernør i Paris, general Héring har sagt: «Selv marskalkens venner måtte tie stille, idet de var tvunget til å erkjenne at på et tidspunkt, da alle lidenskaper var sloppet løs, ville enhver appell til deres medborgeres sunde fornuft og rettferdighetssans bli uten gjenklang». (Héring, «La grande iniquité» (Den store urettferdighet), Paris 1948, s. 3)

Pétain, helten fra Verdun, som hadde forsvart Frankrikes grenser og franske interesser under krig og nød, var også klar over det utfall saken ville få. Stor tillit til den høye rett har han sikkert heller ikke hatt. Det fremgår bl. a. av noen ord som han henvendte til domstolen, og som fortjener å bli kjent i vårt land: «Mine herrer dommere», sa han, «mitt liv og min frihet er i Deres hender, men min ære, den bearor jeg til fedrelandet». (Messieurs les juges, ma vie et ma liberté sont entre vos mains, mais mon honneur, c'est à la Patrie que je le confie)

Gustav Smedal
(i Nationen)

Vi må ikke glemme!

Det er i disse dager 10 år siden. — 10. juni 1940. Krigen var jo slutt, og få var det vel som visste at vi bare hadde ammunisjon igjen for et par dager og at vi altså ville vært våpenløse hvis krigen hadde trukket ut enda noen dager.

Etter det dagspressen skriver skal det i disse dager holdes en minnefest i Elverum, ett slags «jubileum» og for å få litt mer «glans» og farge over det hele har «æresborgeren» Johan Nugaardsvold etter innbyrdelse

REFLEKSJONER

DEN UTRETTTELIGE SANNHETSSØKER

overlege Johan Scharffenberg har i Morgenbladet nr. 131 anmeldt den meget omtalte bok «Politics, Trials and Errors» av lord Hankey. Han sier tilslutt i sin omtale: «Når lord Hankey, Churchill, Stephen King Hall, Liddell Hart, Minart, Reynaud o.s.v. skriver åpent om de alliertes planer mot Norge, bør våre egne historikere som selv erkjenner ektheten av dokumentene i de tyske hvitbøker IV, V og VI, også snart si hele sannheten om okkupasjonens historie. Det nytter kanskje ikke å etterlyse hvitbøkene med de dokumenter Utenriksdepartementet og Stortinget sitter inne med. Alle som skatter en klok og ærlig manns tale, enten de er enig eller uenig, bør lese lord Hankeys bok. Dens sluttord er: AMNESTI!» — Vi vil tilføye bare noen få ord. Det påstås iherdig til det kjedsommelige at Norge har et demokratisk styresett. Men hvorledes kan det da gå til at sannheten så systematisk skal forties overfor folket? Det er noe her som ikke stemmer. —

GROSSERER OG STORTINGSMANN GUTTORM GRANUM

sier i en samtale med «Grossisttiden»: «Næringslivets menn må i vesentlig større grad enn før tenke politisk. Det er en livsbetingelse for de borgerlige her i landet at de næringsdrivende går inn for å støtte opp om sine ideer i langt større grad enn de hittil har gjort. De må bare ikke være så opptatt av sine egne materielle interesser at de ikke har øye for at det også er andre verdier som må forsvares og trygges.» — Dette er så sant som det er sagt. Men det er ingen av de såkalte borgerlige partier som bærer fram, når det kniper. Det må komme en fornyelse, men hvor vil de ta den fra, når titusener av dem, som har fornyelsen i seg, holdes utenfor i kraft av grunnlovsstridige lover. Soppskaden fikk vi for alvor, da hele fellesprogrammets fylking godtok grunnlovsbruddene, og før det reises et vern om grunnlovens helligste paragrafer, nytter det lite å bygge videre for skaden er helt og ubetinget utbedret.

DANMARK ER ET AMERIKANSK PROTEKTORAT

heter det i en overskrift i Pravda. Denne overskrift er i overensstem-

melse med folketingsmann Aksel Larsens mening idet han sier at det er ingen uenighet mellom regjeringen og de partier som støtter Marshallplanen av den gode grunn at riksdagen og regjeringsflertallets politikk bestemmes av amerikanerne. — Hva man enn kan mene om dette — og det tjener intet å skjule at meningen er deite — så har Pravda og russerne intet de skulle ha sagt. De og deres medløpere blant kommunistene vil at alt skal bestemmes fra Moskva og dokumenterer det gjennom å lyse i bann alle som ikke bøyer kne for den store far i Moskva. Det kan være på sin plass å minne om den store svenske konge Gustaf Vasas ord: Varar svenskar! Vår oppgave er å være ikke moksvaslaver og heller ikke blinde vestmakthysterikere, men først og fremst å være nordmenn. Det er bare det, som teller når det kommer til alvor.

DET VESTTYSKE STATSBUDSJETT

skal denne gang balanseres på 12,3 mill. vestmark, hvilket er 900 mill. mer enn hva som ventes dekket av skatter. Sosialutgiftene inklusive veteranpensjonene går opp i 5,2 milliarder vestmark, og med erfaring fra den første verdenskrig kan man vente at denne sum vil komme til å stige etterhvert og nå toppen om ti år. Den eneste utvei til å balansere budsjettet er å senke okkupasjonskostningene, som for tiden utgjør 4,6 milliarder. Det er slik seierherrene tar sitt mon igjen. Det nevnte underskudd på 900 mill. vestmark skal dekkes gjennom luksusskatt, konsumsjonsskatter og en transportskatt på visse varer. Den 1. juli opphører alle subvensjoner, men det vil ikke føre til noen forhøyelse av brødsprisen. — Det ser ut til at vi skulle ha noe å lære av vesttyskernes finansminister Schäffer som har det byrdefulle verv å søke å redde sitt fedreland ut av krisen. Men så er han ikke sosialist og sørger først og fremst for å pleie sine skattefundamenter så de ikke tørrer ut. Det er således fremdeles armslag for en flittig befolkning. Kan vi si det samme under jernhelen?

DA RUSSERNE VEDTOK Å RNYTE RUBELEN TIL GULLET

og forhøye dens valutaverdi med 20 prosent, skapte det en rekke vanskeligheter for en rekke lydrikeland. — Den dyrere rubel betyr dyrere varer for dem, som er avhengig av import fra Russland. Men også for andre

kan forutsi. Men telles for det store flertall av dem er tross all overlast de har lidt i de siste fem årene, at hvis landet ennå engang kommer i fare, så er de rede til å gå til fronten. Og de vet og har vist i gjerning, at de kan — kan mere enn de, som aldri har vært i ildlinjen og som knapt kjenner de moderne våpen, ennsi har vært i ildlinjen.

På et forsvarsmøte for en tid siden satt to frontkjemperoffiserer stille og lyttende bak i salen. To-tre befalingsmenn fra den norske hær skulle på tribunen demonstrere bruken av moderne skytevåpen, som de hadde arvet etter tyskerne. Det gikk så som så, ja det klikket iblant. De to, som i årevis hadde undervist sine gutter i våpenbruk, ble likefrem forferdet, og det var bare med disiplinens selvbeherskelse at de kunne kvele det vanlige rop foran øvelsestroppen: Opphev sikringen da, for pokker!

Ja, det er nettopp «sikringen» som skulle oppheves. All den fagkunnskap og all den erfaring, som disse hårdføre ungdommer med 3—4 års tjeneste ved fronten og 2—4 års opphold i de motbydelige norske fangeleirer er i besittelse av, bør og må komme vårt lands forsvar til gode — ikke ved nedverdiggende leirtjeneste bak linjene slik som regjeringens sivile håndlangere har antydnet, men i opplæringsavdelingene slik at vårt eilers gode soldatmateriale kan bli utnyttet i full utstrekning. Men skal dette skje, må landssvikstemplett fjernes og den borgerlige ære helt og ubetinget gjengis dem, for det teller mest av alt for denslags kvalitetsmennsker. De vil da, som den svenske armésjef sa om sine, kunne danne kjernen i våre styrker.

Har vi råd til å la det være i ulvetider som disse? Har vi råd til å vente og oversitte fristen bare fordi Londonregjeringen, dens bakmenn og dens etterkommere på maktens vaklende tinde skal kunne fullbyrde en politisk hevn og tilsynelatende bevare sitt ansikt?

Ukens kronikk:

Spørsmålet om de innfødte

Av Oswald Mosley

Afrika, Europas samvelde, vil ikke se undertrykkelse av andre folkeslag, slik som under den gamle imperialisme. Der vil bli funnet tilstrekkelig livsrum for de innfødte i det tropiske Afrikas midtre del, som egner seg for dem, men ikke for europeerne. Den er også et strøk, som byr på muligheter, på potetiel velstand. Den praktiske fremgangsmåte for å gjennomføre denne store operasjon vil være å begynne med utviklingen av den hvite manns Afrika i syd, likeså i nord, hvor arabernes rettigheter vil bli anerkjent, og deres samarbeide søkt. Det er nødvenig først å opprette en operasjonsbasis ved å skape den hvite manns Afrika. Negerne kan hjelpe oss med dette banebrytende arbeide. Senere vil vi til gjengjeld hjelpe dem ved å yte dem teknisk og vitenskapelig bistand til å opprette deres egen stat. Når det innledende arbeide er blitt utført, vil de hvite og de sorte folkeslag skille lag. De vil leve i vennskapelig forhold til hinannen i landområder som støter opp til hverandre, men de vil ikke leve sammen. Der finnes rikelig med plass for dem begge, og denne fremgangsmåte vil

være overensstemmende med begge parters ønsker og vil vise seg tjenlig for deres sanne natur.

ØST OG SYD-LØSNINGEN

På dette vis vil spørsmålet om et fullt og edelt liv for europeerne i det østre hjemland og i det søndre samvelde finne sin løsning. Styrke gjennom ening vil tre istedenfor svakhet som følge av splittelse. Der vil bli skaffet plass for alle, ved å heve seg over den trangbrystede nasjonalismes døde verden. To hundre og sytti millioner europeere vil med en stormflods kraft slutte seg sammen. Denne begivenhet vil føre til, at en ny verden oppstår.

ALLE EUROPEERNE

LIVETS MANGESLUNGETHET

Alle av europeisk folkesett over hele jorden vil i den nye ening finne en kilde til materiell styrke og åndelig inspirasjon. Alle oversjoiske samfunn bestående av europeere som nå er knyttet til europeiske land, som f. eks. de britiske dominions, vil bli oppfordret til å slutte seg til, og vil skaffe verdensomspennende forbindelser. —

vært okkupert. Det er fra denne stemning at det franske folk med dets sterke trang til humanisme og rettferdighet nå søker å frigjøre seg. Vi er ennå ikke kommet så langt som franskmennene. Det er utenkelig at den norske Lonon-regjeringes sjef eller Hjemmefrontens leder idag åpent vil erkjenne at også hos oss var to partier nødvendige under okkupasjonen.

Men hos mer alminnelig dødelige, hos dem som står ubundet og fritt til problemene, dukker tanken ofte opp.

Intim tilknytning til Syd-Amerikas europeiske nasjoner er uungåelig og ønskverdig. Men den nye europeiske nasjon vil ikke være noen altoppslukende statsmaskin. Innen Europa vil enhver livets og kulturens mangesungethet som har gitt et uttrykk for de enkelte nasjoner, bli bibeholdt og oppmuntret. Det nye liv må ta sikte på uendelig mangeslungethet og aldri tillate påtvinging av grå overensstemmelse og ensformighet. Vi vil alltid hevde og utvikle åndsfrihet, for at menneskeheten kan vokse. Det vil være sentralregjeringens plikt bare å gripe inn, når det heles liv og interesse krever det. Friheten må være sikret for kulturen og den enkelte. Vi vil tilvelebringe orden, så at friheten kan leve innenfor denne.

FRIHETEN MÅ KOMME FØRST

Dette er ideen. Hva skulle kunne hindre den? Svaret er, at europeerne annu ikke er forenet, og de er ikke frie. De kan og vil bli forenet ved styrken av en avgjørende ide, når denne kan nå frem til dem alle, og erfaringer har slått fast for dem alle, at de gamle systemer ikke har ført frem. Den tid vil sikkert komme. — Men selv da vil Europa ikke være fritt. Denne frihet må bli vunnet ved folkenes forente vilje. Hvilken er denne frihet? Jeg ga min definisjon i 1949 i en tale i London: «Europeerne skal aldri bli slaver, hverken under Vesten eller Østen, hverken av pengefyrster eller av bolsjevikere. Vi skal hverken bli kjøpt av Wall Street eller erobret av Kreml. Vi vil hverken trelle under ågerkarlens åk eller lide under kommunismens knut. Vi i Europa har dypere røtter, høyere kultur, eldre tradisjoner, større og mere prøvet styrke, sterkere livskraft, edlere formål og vi er mere vidsynt enn noen annen makt på jorden. I kraft av vår tidligere storhet, vår nuværende viten, og vår fremtidige evne til å øve stordåd og tenke opphøyede tanker, har vi europeere rett til å leve et fritt og uavhengig liv. Europa skal bli fritt, og skal i ening bli stort. Kan noen sann europeer være usenig i dette?»

Det er i disse dager 10 år siden. — 10. juni 1940. Krigen var jo slutt, og så var det vel som visste at vi bare hadde ammunisjon igjen for et par dager og at vi altså ville vært våpenløse hvis krigen hadde trukket ut enda noen dager.

Etter det dagspressen skriver skal det i disse dager holdes en minnefest i Elverum, ett slags «jubileum» og for å få litt mer «glans» og farge over det hele har «æresborgeren» Johan Nygaardsvold etter innbydelse tilsagt sitt nærvær. Kanakje herr Nygaardsvold vil sende noen tanker tilbake til den dag han leste kapitulasjonsdokumentet og undertegnet det! For oss der er rammet og ennå lider under «rettsstatens» avskyelige metoder etter 1945 kan det være viktig å minnes punkt I i kapitulasjonsdokumentet fra Trondheim 10. juni 1940 som lyder så:

«Samtlige norske stridskrefter legger våpnene ned og forplikter seg til ikke å gripe til våpen igjen mot det tyske rike eller dets forbundne så lenge den nå pågående krig varer».

Vår idag så super-nasjonale dagspresse er det også verd å se tilbake på, og disse kan jo feire 10 års jubileum med sine klare linjer i 1940, hvor bl. a. Dagbladet redaksjonelt skriver den 10/6 1940:

«Fred i Norge».

«Den knappe meldingen fra den norske overkommando i Tromsø gjør sterkere inntrykk på alle norske enn noen stormelding fra krigsfrontene i Europa». «I aktivt samarbeide med de tyske myndigheter må nå hele folket ta følgene av den nye stillingen» Dagbladet for 14. juni 1940:

«Kongen og regjeringen lot avgjørende politiske momenter gå forbi, flyktet i interesse for sin egen person til England og slepte endog sønnen av vårt land med for å adlyde Englands befaling og interesser. De har latt oss i stikken. Vi må prøve å ordne oss uten dem».

Arbeiderbladet 14. juni 1940 redaksjonelt:

«Kongens synd mot sitt folk».

«Kongen og regjeringen er ikke lenger i landet og kan derfor ikke utøve myndighet innen landets grensområder. Dette er deres sak. Men at de ikke er blitt klar over de skjebnesvangre følger som de ved sin flukt til England har påført Norge og det norske folk?»

Men alle, også «Arbeiderbladet» har endret oppfatning senere uten å begrunne hvorfor den nye oppfatning er riktig og den i 1940 er gal.

Til slutt la oss i stillhet minnes våre falne kamerater, og de våre venner som ennå er bak piggråden!

John Doe.

hele fellesprogrammets fylking godtok grunnlovsbruddene, og før det reises et vern om grunnlovens helligste paragrafer, nytter det lite å bygge videre før skaden er helt og ubetinget utbedret.

DANMARK ER ET AMERIKANSK PROTEKTORAT

heter det i en overskrift i Pravda. Denne overskrift er i overensstem-

Historiens vindeltrappe

Leserne vil antakelig ikke ha vanskelig for å kunne finne dagsaktuelle paralleller til det som omhandles i nedenstående sitat. Det bekrefter seg i det gamle ord om at historien alltid gjentar seg.

I boken Trondhjem i fortid og nutid» (utg. 1897) s. 255, sier professor Yngvar Nielsen i sin omtale av Griffenfeldt på Munkholmen:

«Vi etterlevende, der ved, at han var uskyldig i den brøde, som ville have retfærdiggjort en saa haard straf, har ondt ved at forsones os med, at denne tilskikkelse skulde ramme en mand med saa sjeldne evner, der derved forspildtes for vort fædreland. En del af skylden bar han jo selv, en anden falder paa Kongen og hans tillidsmænd, der ikke gjenoptog hans sag, men nøledes med en dom, som var fældet i bevægede øieblikke, omend i god tro. Men at udrede hvad her har været misforstaaelse, frygt eller ond vilje, vil nu være umuligt, vi maa nøies med at henføre den tragiske begivenhet til de ulykker, som træffer folk og riger, ligesom de træffer den enkelte, og som fører til intet bagefter at gaa i rette med.»

Professor Nielsens pessimistiske oppgitthet i sluttsatsen passer ikke inn i dagens bilde. Forøvrig synes han å hevde et sunt syn. Og når spørsmålet er om oss som er dømt under de siste års «bevægede øieblikke», så står det til oss selv å avgjøre om vi skal la en urettferdig skjebne avfinne seg med oss — slik de politiske makthavere ønsker det — eller om vi skal ta skjebnen i vår egen hånd og vrenge rangen rett igjen.

Avgjørelsen synes såre enkel.

Det skal ikke bli noe nytt Munkholmen.

H. G.

8. Mai A/S

Bonde Ellif Folstad er ikke varamann til selakapets styre.

DA RUSSERNE VEDTOK Å KNYTE RUBELEN TIL GULLET

og forhøye dens valutaverdi med 20 prosent, skapte det en rekke vanskeligheter for en rekke lydrikeland. — Den dyrere rubel betyr dyrere varer for dem, som er avhengig av import fra Russland. Men også for andre land betyr det økede utgifter. Det gjelder ikke minst diplomatene, som er henvist til å tjenestgjøre i Moskva. Vestens land blir tvunget til å redusere sin representasjon tilsvarende rubelens stigning. Den norske ambassade i Moskva er den dyreste av våre misjoner ute. Bare en stenograf vil fra 1. juli når den omfattende rubelreform rammer diplomatiet koste den norske stat 85 000 kroner pr. år. Russernes hensikt er klar. Hvis et land makter å holde en stor representasjon i Moskva, tjener russerne grovt på det. Hvis man imidlertid må innskrenke, blir det færre som kan kikke russerne i kortene. Man kan imidlertid være overbevist om at russerne på sin side vil sørge for fyldige kadrer i sine representasjoner utenlands. De har jo sine egne mål, som vi alminnelige dødelige ikke kjenner og forstår. —

I DET MINSTE HVER FEMTE FAMILIE I ØSTSONEN

I Tyskland savner et famillemedlem som er arrestert eller bortført av de russiske myndigheter, forteller lederen for Kampforbundet mot umenneskelighet, dr. Hildebrandt, som har kontor i Hamburg. Forbundet har beediget vitneprov fra 10 til 25 personer angående hver den som er blitt bortført av russerne. Siden krigens slutt har 185 000 mennesker i østsonen vært i konsentrasjonsleir og av disse er 37 000 deportert til Russland. Av de øvrige 148 000 er 96 000 døde i leirene av sult, epidemier eller tuberkulose. Bare 37 000 er blitt satt på frifot. — Vi vet ikke om Stalins venn Trygve Lie berørte disse spørsmål under sitt opphold i Moskva, men vi har heller ikke hørt at noen av våre humanitære institusjoner har viet spørsmålet noen oppmerksomhet. Det gjelder jo bare noen tyskere, og det er vel ingen messe verd, særlig når det er tale om å gå storebror Stalin under øynene. Men så må man heller ikke feste for mye omkring dem som taler det store ord om menneskerettene. For hittil er det bare en lapp papir uten reel betydning. Det får vel også vi føle, som er under jernhelen i det festende Norge. —

Unntakelsestilstand og skyting

Forta. fra side 1.

Huushåuser, etter frigjøringen er all britisk forstummet. Vi har alle grunn til å være ham takknemlig for hans humane og faste arbeids for Norge. Universitetslærere har også gitt sterke uttrykk for dette.

PRIMITIVISMEN FEIRER seg selv ved uttalelser som: «man må ikke stole på en tysker». Det er i sannhet en enkel og billig løsning av de problemer de enkelte statsjefer i dette land var stilt likeoverfor under krigen. Gad vite hvordan det hadde sett ut i vårt land om alle tyskere hadde vært av samme surdeig. Vi får vel innrømme at hederlige tyskers hjelp oss stort mangen gang mot deres landemenns djevelskap. Men dumheten har alltid en stor og velordnet menighet, som uanfektet stiller seg til disposisjon for elagord fra sine ledere.

I mars 1948 slo en kollega jeg traff på gaten: «Var det fordi du trodde at fronten ikke holdt, at du sendte det derre telegrammet?»

«Nei, det var for at du og andre ikke skulle bli drept. Forøvrig tror jeg ikke fronten holder.»

«Det ville være ille, for det kollektive fall er jo meget farligere enn det enkelte utøver landets, sier han.

«Det tror jeg du ikke behøver å være redd for», svarte jeg. «Et sådant fall blir sikkert i standens og fedrelandets interesser dekket av en folderik kappe og dertil mange rare ord».

DET ER IKKE MIN MENING å antyde at ikke motivene var i orden hos aktørene. Jeg bebreider dem det magre og sviktende grunnlag de gikk ut fra, og at de ikke på forhånd hadde truffet nødvendige undersøkelser, hva det var rikelig anledning til. Da hadde de fått vite de forferdelige konsekvenser, og jeg eloppet å rase kastanjene ut avilden for dem på Vålen gård mars 1948, eller ville man kan hende jeg skulle sagt: Skyt vekst!

HANS LØDRUP

Tyskerne truet med unntakelsestilstand og skyting av kjente lærere. — Det er dette rektor Lødrup sikter til i slutten av forordet.

Det som foregikk på Vålen gård, var at rektor Lødrup red-

sen som var formann i Administrasjonsrådet. Der ble han pålagt å sørge for ro og orden i den høyere skole, på samme basis som tidligere

Av rektor Lødrups etterskrift i boken gjengir vi noen avsnitt:

SKOLEN BLE ETTER HVERT EN IMPONERENDE KRAFTILDE som det framfor alt gjaldt å bevare til fortsatt uforstyrret arbeid. ete var som dette hefte viser mitt ansvarfulle oppdrag fra kolleger og høyeste administrative myndighet. Trass i alle vanskeligheter har jeg kan hende rett til å si at arbeidet lyktes over all forventning, hva jeg har mange vitnesbyrd om. Framfor noen har det norske folk og jeg tør å takke dr. Huushåuser, som sympatiserte med de norske læreres innstilling og derved ble til uvurderlig hjelp i alle vansker. I to år fikk jeg ved samarbeide med ham lykke til å holde den norske skole gående på noenlunde ordinær måte. Det var i 1948 ingen grunn til å mene at denne skolepolitikk, som var lagt på mine skuldre, ikke fortsatt skulle løpe heldig av. I dette krevende arbeide hadde jeg heldigvis en enestående tilslutning fra elever, lærere og hjem fra alle kanter.

SA BRYTER PLUTSELIG og uformidlet den såkalte læreraksjon ut. — Personlig hadde jeg ikke på forhånd hørt et ord for spillet var i full gang, og mitt videre arbeid på vesentlige områder stanset. En av hovedaktørene var gjennom måneder i meter i min stue og hadde også på annen måte stadig vært underrettet om stillingen. Jeg hadde lagt alt åpent fram uten å høre et ord til motsigelse. Jeg visste da ikke noe om hans deltakelse i aksjonsarbeidet.

Det lå nå nær for meg å mene at man hadde vært misnøyd med mitt arbeid. «Nei, tvertimot», ble det forsikret meg fra alle kanter.

FØLGENE AV AKSJONEN meldte seg øyeblikkelig for meg. Folk trodde som rimelig kan være at aksjonen f. eks. i mars 1948 også var mitt verk. Til eks. kan nevnes: NS-departementet ringer og legger ansvaret på meg. Jeg svarer da som sant er at jeg intet kjennskap hadde til saken på forhånd. Vedkommende ler og sier: «De får neppe noen til å tro at lærerne...

Alle «landssviksaker» —

(Forta. fra side 1)

gjelde en lang rekke brev, som han har sendt ut med tegninger av unge piker som får ris på blotte baken.

Allerede i 1930, mens Hafting drev som saksfører i Kristiansand, holdt han på med denne brevskrivningen, og brev ble sendt til piker over hele landet — ja, i flere tilfeller også til utlandet.

Noen stor aktelse og tiltit hadde nok ikke Otto Hafting i Kristiansand. Som saksfører hadde han lite å gjøre. Han var også vernepliktig offiser, men det hevdtes at han gjorde svært lite av seg under Norges 60 dagers krig med Tyskland. Men da de nåværende maktbavere etter sin hjemkomst trengte folk for å gjennomføre sitt politiske oppgjør, da kom Otto Hafting fram i rampelyset. Han karret seg hurtig og sikkert oppover, og ble «en elegant og farlig motstander ikke minst av landssvikterne i Norge». — Og fra den dag har denne mann hatt avgjørende innflytelse på tusender uskyldige menneskers skjebne.

Tenk på de utallige rapporter om mishandling i konsentrasjonsleirene, om «spøkkelige» eksekusjonsprotokoller, om mishandling av kvinner. — Tenk så på når disse rapporter nådde den høyeste påtalemyndighet — når en mann som Otto Hafting satt og breiet seg i stolen. Vi skulle anta at

han i sin mentale tilstand net disse beretninger. Han gned seg sikkert i hendene og leste. Tok rapportene igjen og leste på nytt — bare for sin egen nytelse. Og fra hans side ble nok intet gjort for å undersøke det rapportene ga bud om.

Otto Haftings sadistiske tilbøyeligheter tyder på at en står overfor en person som er sinnssyk eller lider av varig svekkede eller mangelfullt utviklede sjelsevner. Og da melder først og fremst det spørsmål seg: Kan en slik person sies å være kompetent til å fatte beslutninger om andre folks skjebne. Vi mener nei!

Alle de beslutninger han har tatt i den tid han har fungert som riksadvokat må tas opp til revisjon. En mann som har begått slike handlinger som Otto Hafting, er i en slik mental tilstand, at hans omdømme i almindelighet ikke kan være riktig. Hans bedømmelsesevner er nedsatt, og hundrevis av alt han har foretatt seg i sin stilling som fullmektig hos norske borgere har krav på, at riksadvokaten og som konstituert riksadvokat og statsadvokat tas opp til ny behandling.

Vår ære —

(Forta. fra side 1)

grunnloven og den slektsarv — kultur og trokap hadde skapt i det norske folk.

Men har vi ikke opplevet? Og hva opplever vi ikke den dag i dag? Og her er det jeg nå vil: «Endre signalene».

Vi kan ikke lenger fortsette med appell til de som styrer i dag. Det være storting, det være regjering. De har satt kronen på hatet. De har skjendet vårt renome — ført barbarismens sybøl tilbake gjennom dødsstraffen — gjennom politisk forfølgelse — gjennom grunnlovsbrudd og midlalderske metoder i straff og plyndring av sin neste.

Vi fornædrer oss selv og vår karakter i alle disse «bønnskrifter» og henvendelser til disse

være fornemme i sinn og handling og ta den eneste makt, maktbavere ikke kan kue, til hjelp — tiden! Bare tiden. Og i den tid gjøre det så lyst for oss som mulig.

La de så sitte der i sin maktfullkommenhet, holde sine store fester, skryte seg selv opp i fullkommenheten bak en lammet presse.

Vi skal nok klare oss så sant de ikke vil innføre flere metoder fra krigens tid som Katynskogen og andre forfølgelser. De som kan bryte grunnlovens hellige bud — for å fremme hatets linje fra London, kan man aldri stole på.

Det som skaper fremgang, vilje og tilslutning i en organisasjon

«Tilbake til rettsstaten»

er titelen på Forbundets brosjyre: Henvendelsen til Stortinget. Koster kr. 8,—. Fåes ved henvendelse til «8. mai», Kr.sund N.

NORSK FRUKT — BÆR — GRØNNSAKER — TOMATER

En gross - Kontant

A/S B. JOHANNESSEN, Eriksgt. 15, Oslo
Telef. 68 43 10 Telegr.adr. «Fruktbonden»

Tilbud på varer

Vil gjerne komme i forbindelse med NS-folk som driver hjemmeindustri for tilbud på varer, særlig Aurlandssko, beksømsstøvler, termosflasker, skinnvester og trøyer, samt kjøkken- og husholdningsartikler. Betingelsen må være at varene er førsteklasses og leveres betydelig billigere enn i butikkene, samt i kommisjon slik at oppgjør sendes etterhvert f. eks. hver måned. — Send prøver, skriv til Salgssentralen, Lapen, Bergen.

Søker på denne måte

forbindelse med person/er som kan tenke seg å stå som kausjonist for lån. Midlertidig driftskapital. Solid bedrift, gode referanser Bill. mrk. «Østfront-invalid» nr. 260.

Salgsresultater

Vi vil gjerne selge Deres produksjon av trikotasje- og tekstilvarer i det nordenfjeldske Norge. De produserer — vi yter godt salgsarbeid, god service til kunder og er grei å ha med å gjøre. Andre gode artikler interesserer også. — Bill. mrk. «Provisjonsbasis, Trondheim», nr. 261.

Boken:

«Læreraksjonens sanne bakgrunn»

av

Rektor Hans Lødrup

Fåes ved henvendelse til Nordmørspostens trykkeri, Kristiansund N. Pris kr. 4.— fritt tilsendt.

H. Wilsgård

Båtsfjord

Skipsamegler — fiskeprodukter
Telefon nr. 69

Tannlæge,

enslig, med husholderske, 1½ t. med buss fra Bergen, søker interessert og absolutt pålitelig kontorhjelp — helst NS. Hus og kost som familiemedlem — lønn etter avtale. Tiltredelse senest

Avskrivning —oversetting

Utfører større avskrivningsarbeider, oversettelser fra og til tysk og engelsk.

Arne Bergsvik,
Billingstad

Hjelp trenges!

På høyfjellsgård og pensjonat er plass ledig snarest for 1 kokke og stuepiker samt gårdsgutt. — God lønn. Fredelige vakre omgivelser. Ring Dagali 4. R. Aasberg, Dagali, Gello.

rake kastanjen ut avilden for dem på Vålen gård mars 1948, eller ville man kan hende de skulle sjonespore. 2014. —
Nytt vekke!

HANS LØDRUP

Tyskerne truet med unntakelsestilstand og skyting av kjente lærere. — Det er dette rektor Lødrup sikter til i slutten av forordet.

Det som foregikk på Vålen gård, var at rektor Lødrup reddet landet fra unntakelsestilstand i de dagene.

Vi gjengir følgende:

ATTESTASJON

Oslo 28. april 1948.

Etter anmodning fra rektor Lødrup var jeg tilstede ved en samtale mellom ham og hans sønn adv. Lødrup natten til 5. mars 1948. Adv. Lødrup kom i bil fra Oslo med skrift fra Orvar Sæther, hvorefter adv. hadde å søke rektoren i en skolesak.

Adv. Lødrup fortalte at han onsdag form. den 4. mars hadde hatt besøk av en klient som hadde brakt i erfarling at 50 lærere skulle arresteres neste dags form. Etter dette søkte advokaten O. Sæther og spurte om dette forlydende var riktig. Sæther bekreftet dette og viste adv. listen over de 50 som skulle arresteres, pekte på en ny liste på 950 som skulle arresteres følgende dags formiddag og nevnte ennvidere at de protesterende etter hvert skulle lide samme skjebne. De som hadde satt det igang, ville få en straff av ganske hård art.

Sæther uttalte at lærerne hadde misforstått sambandets oppgave, det var ikke av politisk men av faglig art. Lærerne hadde derfor ikke å undervise etter den nye tids ideologi og heller ikke hjelpe til med oppsetningen av ungdomstjenesten. Skolene skulle fortsette som før og årets eksamener foregå på vanlig måte.

Hvis rektor Lødrup avga en erklæring, skulle lærerne få god tid til å ta sitt standpunkt til ny overveieelse. Sæther gjorde oppmerksom på at de tyske myndigheter var innforstått med innholdet av hans meddelelser. — Rektoren innvendte at han helst ville følge bilen til Oslo, men adv. bemerket at Sæther hadde uttalt at hvis man ikke hadde mottatt rektors erklæring i løpet av form., ville lærerne øyeblikkelig bli arrestert.

Rektor sa da at det var best han ble på stedet og kunne rikstelefonere med skolefolk for å kunne gi dem det nødvendige varsel.

A. GJØRBERG,

politikonstabel ved Oslo Politi.

Rektor Lødrup var formann i Akers rektorkollegium og ble oppkalt til fylkesmann Christen-

man hadde vært misnøyd med mitt arbeide. «Nei, tvertimot», ble det forsikret meg fra alle kanter.

FØLGENE AV AKSJONEN meldte seg øyeblikkelig for meg. Folk trodde som rimelig kan være at aksjonen f. eks. i mars 1948 også var mitt verk. Til eks. kan nevnes: NS-departementet ringer og legger ansvaret på meg. Jeg svarer da som sant er at jeg intet kjennskap hadde til saken på forhånd. Vedkommende ler og sier: «De får neppe noen til å tro at lærerne etter deres stilling og arbeide har gått til dette bak deres rygg. Så simple er tallfall ikke lærernes». — «De får da tro hva De vil», sier jeg. «Jeg har intet forhåndskjennskap til dette».

A gå til denne aksjon, på nevnte tidspunkt har jeg sagt og mener fremdeles var lettsindig og ansvareløst. Med de forferdelige følger som folket vårt, kan hende ikke akterene selv en gang — ennå er oppmerksomme på, — jeg taler selvfølgelig ikke om jerda til Kirkenes, som dog trass i alt er en bagatell sammenliknet med disse.

DET HAR DEN HELE TID vært min overbevisning at læreraksjonen den gang ikke burde ha funnet sted, men når den uheldigvis først var satt igang, måtte den føres videre med alle de krefter vi råder over, da den utløste riktige nasjonale instinkter.

Forsvrig er det etter min mening et under at lærerne slapp relativt lett igjennom, og at skolene senere dog fikk eksistere, selv om vilkårene var de skrepeligst mulige. Det skyldtes ikke akterene at ikke alle lærerne ble sendt nordover eller ut av landet, og at elevene ikke ble gående ørkesløse tre år framover. Det skyldtes nemlig helt utenforliggende forhold, som plutselig gjorde Hitler engstelig for uro i Norge våren 1948. Hitler endret signalene, og Terboven måtte begi seg på tilbaketog så nødig han ville. — Årsakene er mer enn tilstrekkelig bevisst i Goebbels dagbok fra disse dager.

Til slutt skal jeg gjøre oppmerksom på — se overkrøyer Edm. Haugs vitneprov for Høyesterett — se side 71 — at protestformularen ikke var ment som parole eller «ordre».

Oslo den 30. mai 1948.

HANS LØDRUP

Når en har lest de mange vektige vitneprov i rektor Lødrups bok, sitter en igjen med et klart bilde også fra okkupasjonens år. Og en får en sterk trang til å rette en stor takk til rektor Lødrup for hans uegennyttige arbeide, og for hans klokskap i farens stund.

Vi kan ikke lenger fortsette med appell til de som styrer i dag. Det være storting, det være regjering. De har satt kronen på hatet. De har skjendet vårt renome — ført barbarismens syhbol tilbake gjennom dødsstraffen — gjennom politisk forfølgelse — gjennom grunnlovsbrudd og midlalderske metoder i straff og plyndring av sin neste.

Vi forneder oss selv og vår karakter i alle disse «bønnskifter» og henvendelser til disse myndigheter! Vår eneste vei til rettferdighet til hjelp, til oppreisning for den enkelte — er:

ALT VI GØR, GJØR VI FOR OSS SELV!

Alle midler vi bruker skal brukes til de tusener ulykkelige, som dagens makthavere har skjendet mot grunnlov og seders moral. Ingen petisjoner mere. Vi må

Og så vi —

(Forts. fra side 1)

1. Full avvepning og oppløsning av de hvite gardar.
2. Organiserte agitasjonsgrupper i hær og flåte.
3. Så lenge den herskende klasse opprettholder militærvesenet og de hvite gardar, dannes arbeidervern som forsvarsorganer.

Dette er et utdrag av partiets og ungdomsfylkingens antimilitære retningslinjer og gir uttrykk for partiets og fylkingens standpunkt i dette spørsmål. Foruten agitasjonen for avvepning, som faller sammen med den alminnelige agitasjon for øvrig, har organisasjonene den oppgave å organisere antimilitære grupper i hær og flåte og i samarbeid med disse å drive et planmessig antimilitært arbeide. Blant soldater og matroser har man anledning til å utføre et fruktbringende agitasjonsarbeide hvis man bare evner å legge arbeidet til rette på en riktig måte. For en stor del har ungdomslagene hittil vært alene om dette viktige arbeide, men det er så viktig at også partiavdelingene må delta i det. Fra det antimilitære landsutvalg sendes hvert år før militærveiensens begynnelse, nødvendige instruksjoner for arbeidet. Dessuten sendes som agitasjonsmaterieell en spesiell soldatavis, antimilitære brosjyrer, sangbøker o. l.

«8. Mai»

neste nr. 10. juli.

fullkommenhet, holde sine store fester, skryte seg selv opp i fullkommenheten bak en lammet presse.

Vi skal nok klare oss så sant de ikke vil innføre flere metoder fra krigens tid som Katynskogen og andre forfølgelser. De som kan bryte grunnlovens helige bud — for å fremme hatets linje fra London, kan man aldri stole på.

Det som skaper fremgang, vilje og tilslutning i en organisasjon er troen. Uten den faller det største tiltak før eller senere platt til jorden. Og det er den vi må holde oppe og nære i skrift og tale.

Vår tro skal skape trofast tilslutning av alle. Og ingen med ære i sitt liv, vil unnså seg å være med i gjenreisningen av våre sosiale rettigheter, som makthaverne med grunnlovsbrudd har søkt å besudle. Men vårt arbeide og vår vei må ikke være ydmyke henvendelser til makthaverne, men i stolt arbeide i pakt med vår fortid. Det er tiden og utviklingen som vil føre vår sak fram til full seier. Det blir en kamp mellom det gode og det onde. Og all historisk utvikling har til alle tider vist, at det gode, det ærlige, det sanne til slutt vil stå med laurbærene i sine hender. Vi må imidlertid stille store krav til oss selv og våre menn som skal stå i spissen. Og sannelig, vi har i våre rekker et slikt utvalg av dyktighet, at vi behøver ikke å bruke den slags uhyrligheter som det kongelige norske arbeiderparti, å sette en kommunist til justisminister og en skredder til kirkeminister! Våre menn må være våre ambassadører både hjemme og ute i verden. Og her har vi kanskje vår største misjon. Å reise ut til «de store» og forelegge den skjendelse de norske makthavere har brakt over vårt fedreland. Søke gjennom disse kanaler den forståelse større forhold gir — og hvor ikke fortidens misgrep og partislavisk underkuelse stenger rettferdigheten.

Jeg har forlenget opptrykket de linjer vi må følge for å få en sterk organisasjon, og en større kapital. Vi når lite gjennom tiggerveien til de enkelte, til de såkalte «spissere». Vi må få alle med i en liten kontingent om året — 10 kroner — og den særskilling vil gi hundrede tusener. Her går veien, ingen annen fører frem. Bare så underlig at ikke det møte vi hadde i oktober måned 1949, så dette! Og alt det vi i dag ofrer på henvendelser til myndighetene for å nå rettferdighet, må kobles ut.

Og som vår organisasjon arbeider seg frem under samhold og med midler, vil vårt mot stige, vil respekten for andre slå oss i møte. Og den dag vil komme, hvor den politiske kynisme og selvgodhet er slått ned til ære og velsignelse for oss alle.

Båtsfjord

Skipsmegler — fiskeprodukter

Telefon nr. 69

Tannlæge,

enslig, med husholderske, 1½ t. med buss fra Bergen, søker interessert og absolutt pålitelig kontorhjelp — helst NS. Hus og kost som familiemedlem — lønn etter avtale. Tiltredelse senest midten august. Søknad med ref. og lønnsforl. innen utg. jull. Bill. mrk. «Pålitelig», nr. 262.

Sommeropphold!

8—10 års pike får godt, betryggende og gratis opphold på trivelig Nordmørgård. 9 års pike som lekekamerat. Helst barn av vanskeligstilt NS-familie.

Bill. mrk. «Barnekjære folk», nr. 263.

Norge har god råd

Norges mest framrakende hval skytter, Lars Andersen, ble i 1946 fradømt retten til å befatte seg med hvalfangst. Dertil fratatt mesteparten av sin formue, fikk 6 måneders fengsel og 10 års vanlige rettighetstap. Alt dette fordi han var NS og hadde vært formann i en faggruppe og også gitt bidrag til veldedighet (Frontkjemperkontoret).

Det ble etterpå umulig for ham å få arbeide i sitt fag i norske fangstredier. Så reiste han til Amerika og opparbeidet seg en ledende stilling i et hvalfangstrederi.

Nå meldes at han forbereder en utenlandsk hvalfangstekspeidisjon og at Norge i den anledning truer ham med hvalloven.

En innsender, J. A., spør i Adresseavisen hva bladet ville at Lars Andersen skulle gjøre.

Bladet svarer: «Nei, hva skulle han gjøre?» red.»

En må si at Norge har god råd. Andre land har kanskje bruk for folk. I alle høve vil de sikkert lære hvalfangst. Og så kan Norge bare ha det så godt med justisminister Gundersens «rettsoppgjør».

der seg frem under samhold og med midler, vil vårt mot stige, vil respekten for andre slå oss i møte. Og den dag vil komme, hvor den politiske kynisme og selvgodhet er slått ned til ære og velsignelse for oss alle.

Erling Bjørnson.

beider, oversettelser fra og til tysk og engelsk.

Arne Bergsvik,
Billingstad

Hjelp trenges!

På høyfjellsgård og pensjonat er plass ledig snarest for 1 kokke og stuepiker samt gårdsgutt. — God lønn. Fredelige vakre omgivelser. Ring Dagali 4.

R. Aasberg, Dagali, Gello.

Opphold søkes.

Ingeniør (N. S.), rekonvalesent etter norsk fengselsopphold, søvnløshet, søker opphold på rolig gård hos N. S.-folk mot deltagelse i lettere arbeide. Konferanse gjennom bill. mrk. «Opp-
trening» nr. 254.

Agronom

som nå har solgt sin gård, søker jobb hos kvinnelig gårdbruker i Nord-Norge eller Vestlandet. — Helst tidl. N.S.

Bill. mrk. 1895, nr. 257.

SOCIOLOGISK TIDSSKRIFT

Redaktør B. Dybwad Brochmann
Utkommer hver måned og koster kr. 25 pr. år, kr. 12.50 pr. halvår
Skriv til: Sociologisk Tidsskrift
Chr. Michelsens gt. 2 — Bergen

Gårdbrukere!

Gift agronom, 30 år, tidligere NS, søker stilling. Er traktor- og maskinvant, sertifikat. De beste anbefalinger has. Forpaktning også interesse.

Bill. mrk. «Alt har interesse», nr. 267.

Sommeropphold.

Fjellgård mottar sommergjester i full pensjon fra 5. juli. Kraftig kost. Kr. 12.— pr. døgn. Lett adkomst til fjellet. Ca. 8 km fra Rødberg st. Telefon nr. 62, Uvdal i Numedal

En ung pike

søkes til serveringshjelp i sommersesongen, snarest.

Kapp Gjestgiveri,
Kapp, Ø. Toten. Telefon 453

Budeie

søkes til seterstallet ca. 6 uker fra midten av juli. 10 kyr + ungdyr. Melkemaskin, Fløtelevering til meieriet.

Halvor Hektoen,
Storeggen, Tynset, tlf. 211

Nordmørspostens Trykkeri